

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

REDEGØRELSE TIL FOLKETINGET

OM

FORVALTNINGENS ANVENDELSE AF TVANGSINDGREB OG OPLYSNINGSPLIGTER UDEN FOR STRAFFERETSPLEJEN

FEBRUAR 2009

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
1. Indledning	1
2. Kort oversigt over retssikkerhedslovens regler	2
3. Erfaringerne med retssikkerhedsloven inden for udvalgte forvaltningsområder	3
3.1. Indledning	3
3.2. Beskæftigelsesministeriet	4
3.3. Miljøministeriet	5
3.4. Skatteministeriet	7
3.5. Fødevarerministeriet	8
3.6. Justitsministeriets generelle vurdering af retssikkerhedslovens anvendelse i praksis	10
4. Oversigt over bestemmelser vedtaget efter 1. januar 2008 med hjemmel til at gennemføre tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven	12
4.1. Generelt	12
4.2. Bestemmelser, der viderefører hidtidige tilsvarende bestemmelser	13
4.3. Bestemmelser, der udvider anvendelsesområdet for gældende bestemmelser	13
4.4. Nye hjemler, der giver offentlige myndigheder adgang til at foretage tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven	13
5. Sammenfatning	14

1. Indledning

Ved lov nr. 442 af 9. juni 2004 om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter (herefter retssikkerhedsloven) blev der gennemført en samlet regulering af en række spørgsmål, som vedrører tilfælde, hvor en forvaltningsmyndighed har mulighed for uden for strafferetsplejen at foretage visse former for tvangsindgreb uden forudgående retskendelse, herunder navnlig såkaldte kontrol- og tilsynsbesøg. Loven regulerer endvidere visse spørgsmål, der kan opstå i tilfælde, hvor borgere og virksomheder er forpligtede til at meddele oplysninger til en forvaltningsmyndighed. Loven trådte i kraft den 1. januar 2005.

En kort oversigt over de enkelte regler i loven findes under pkt. 2 nedenfor. Loven er optaget som bilag 1 til redegørelsen.

Loven bygger på betænkning nr. 1428/2003 udarbejdet af Retssikkerhedskommissionen, der blev nedsat af justitsministeren i februar 2002.

Det fremgår af forarbejderne til loven, at Justitsministeriet efter lovens ikrafttræden årligt vil udarbejde en redegørelse til Folketinget om forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter omfattet af loven. Formålet er at styrke den offentlige interesse og debat om borgernes retssikkerhed, jf. Folketingstidende (FT), 2003-2004, tillæg A, side 3107. Justitsministeriet afgav den seneste redegørelse til Folketinget den 11. marts 2008.

Af redegørelsen fra 2008 fremgår det, at det samlet set er Justitsministeriets opfattelse, at der på baggrund af oplysninger om tvangsindgreb foretaget af forskellige forvaltningsmyndigheder i 2006 ikke er grundlag for at antage, at retssikkerhedsloven generelt har givet anledning til væsentlige problemer i praksis. Dette gælder både i forhold til de virksomheder mv., hvor der udføres kontrolbesøg, og i forhold til forvaltningsmyndighedernes tilrettelæggelse og udførelse af kontrolbesøg mv. Herudover indeholder redegørelsen fra marts 2008 en oversigt over bestemmelser i lovgivning, der er vedtaget i perioden 1. januar 2007 til 31. december 2007, og som giver forvaltningsmyndigheder adgang til at gennemføre tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven.

Denne redegørelse indeholder – foruden en kort oversigt over retssikkerhedslovens regler i pkt. 2 – en omtale af praksis på udvalgte områder med hensyn til anvendelse af tvangsindgreb omfattet af loven, jf. pkt. 3 nedenfor. Redegørelsens pkt. 4 indeholder en omtale af ny lovgivning, der vedrører den offentlige forvaltnings adgang til at foretage tvangsindgreb omfattet af loven, og pkt. 5 indeholder en sammenfatning.

Ved lov nr. 525 af 6. juni 2007 blev § 1, stk. 5, i retssikkerhedsloven ophævet, således at lovens regler om tvangsindgreb fra den 1. januar 2008 også gælder i de tilfælde, hvor der efter lovgivningen stilles krav om forudgående retskendelse. Baggrunden for denne lovænd-

dring var, at de hensyn, der ligger bag retssikkerhedslovens kapitel 2 og 3, også gør sig gældende for så vidt angår tvangsindgreb, som foretages efter indhentet retskendelse.

2. Kort oversigt over retssikkerhedslovens regler

Loven indeholder bl.a. generelle regler om den fremgangsmåde, som forvaltningsmyndighederne skal følge ved gennemførelsen af et tvangsindgreb, som er omfattet af loven (lovens kapitel 2). Det er bl.a. fastsat, at tvangsindgreb kun må anvendes, hvis mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige, og hvis indgrebet står i rimeligt forhold til formålet med indgrebet (lovens § 2). Det er også bestemt, at en række af forvaltningslovens regler – bl.a. reglerne om inhabilitet, partsaktindsigt, begrundelse og klagevejledning – gælder ved gennemførelsen af tvangsindgreb omfattet af loven (lovens § 3).

Det er endvidere fastsat, at i sager om iværksættelse af tvangsindgreb omfattet af loven skal en myndighed, som mundtligt modtager oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder af betydning for beslutningen om iværksættelse af tvangsindgreb, eller som på anden måde er bekendt med sådanne oplysninger, gøre notat om indholdet af oplysningerne (lovens § 4). Det gælder dog ikke, såfremt oplysningerne i øvrigt fremgår af sagens dokumenter.

Herudover er det fastsat, at forud for gennemførelsen af en beslutning om iværksættelse af et tvangsindgreb omfattet af loven skal parten underrettes om beslutningen (lovens § 5, stk. 1). Underretningen skal ske skriftligt senest 14 dage, inden tvangsindgrebet gennemføres, og skal indeholde oplysninger om tid og sted for indgrebet, retten til at lade sig repræsentere eller bistå af andre efter forvaltningslovens § 8, hovedformålet med indgrebet og det faktiske og retlige grundlag for indgrebet, jf. forvaltningslovens § 24 (lovens § 5, stk. 2). Parten kan inden for en af myndigheden fastsat frist fremsætte indsigelse mod den truffe beslutning. Fastholdes beslutningen, skal dette begrundes skriftligt over for parten, jf. forvaltningslovens § 24, og meddelelsen om fastholdelse af beslutningen skal gives inden eller senest samtidig med gennemførelsen af tvangsindgrebet (lovens § 5, stk. 3).

Myndighedernes pligt til at underrette en part forud for et tvangsindgreb fraviges helt eller delvist i en række tilfælde. Det gælder, hvis øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives (§ 5, stk. 4, nr. 1), hvis hensynet til parten selv taler for det, eller partens rettigheder findes at burde vige for afgørende hensyn til andre private eller offentlige interesser (§ 5, stk. 4, nr. 2), hvis det er nødvendigt af hensyn til rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til EU (§ 5, stk. 4, nr. 3), hvis øjeblikkelig gennemførelse af tvangsindgrebet efter forholdets særlige karakter er påkrævet (§ 5, stk. 4, nr. 4), eller hvis forudgående underretning viser sig umulig eller er uforholdsmæssig vanskelig (§ 5, stk. 4, nr. 5).

Loven indeholder desuden regler om pligt for myndigheden til at forevise legitimation i forbindelse med gennemførelse af tvangsindgreb (lovens § 6), pligt til at udvise størst mulig skånsomhed under et tvangsindgrebs gennemførelse (lovens § 7) samt pligt til i en række tilfælde at udfærdige en rapport om udførelsen af et tvangsindgreb (lovens § 8).

Loven indeholder endvidere regler om forholdet til strafferetsplejen ved gennemførelsen af tvangsindgreb, som er omfattet af loven (lovens § 9). Det er således fastsat, at hvis en enkeltperson eller juridisk person med rimelig grund mistænkes for at have begået en strafbar lovovertrædelse, kan tvangsindgreb over for den mistænkte med henblik på at tilvejebringe oplysninger om det eller de forhold, som mistanken omfatter, alene gennemføres efter reglerne i retsplejeloven om strafferetsplejen (lovens § 9, stk.1). Det gælder dog ikke, hvis tvangsindgrebet gennemføres med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf (lovens § 9, stk. 2). De nævnte regler finder tilsvarende anvendelse, hvis der i sagen rettes et tvangsindgreb mod andre end den mistænkte (lovens § 9, stk. 3). Den mistænkte kan under nærmere bestemte betingelser meddele samtykke til fravigelse af reglerne i § 9, stk. 1 og 3 (lovens § 9, stk. 4).

Loven indeholder endelig en bestemmelse om retten til ikke at inkriminere sig selv mv. (lovens § 10). Bestemmelsen indebærer bl.a., at hvis der er konkret mistanke om, at en enkeltperson eller juridisk person har begået en lovovertrædelse, der kan medføre straf, gælder bestemmelser i lovgivningen mv. om pligt til at meddele oplysninger til myndigheden ikke i forhold til den mistænkte, medmindre det kan udelukkes, at de oplysninger, som søges tilvejebragt, kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse (lovens § 10, stk. 1).

3. Erfaringerne med retssikkerhedsloven inden for udvalgte forvaltningsområder

3.1. Indledning

Det er som nævnt forudsat i forarbejderne til retssikkerhedsloven, at den årlige retssikkerhedsredegørelse skal indeholde en omtale af praksis på udvalgte områder med hensyn til anvendelse af tvangsindgreb omfattet af loven.

Redegørelsen indeholder en beskrivelse af praksis inden for følgende ministeriers områder: Beskæftigelsesministeriet, Miljøministeriet, Skatteministeriet og Fødevareministeriet. Justitsministeriet har anmodet disse ministerier om oplysninger vedrørende de enkelte kontrolmyndigheder inden for ministeriernes forvaltningsområder. Justitsministeriets høringsbrev til de nævnte ministerier er optaget som bilag 2 til redegørelsen.

Baggrunden for at udvælge de nævnte ministerier er, at der foretages et betydeligt antal kontrolbesøg mv. inden for disse ministeriers områder, og at der er tale om kontrolbesøg mv. inden for vidt forskellige forvaltningsområder. Der kan herudover peges på, at det er anført i

Retsudvalgets betænkning af 27. maj 2004 over lovforslag nr. L 96, at der i redegørelsen skal indgå de erfaringer med lovens anvendelse, som en række forvaltningsmyndigheder – herunder Arbejdstilsynet, miljømyndighederne og skattemyndighederne – vil indhøste i tiden efter lovens ikrafttræden.

Pkt. 3.2-3.5 nedenfor indeholder en omtale af praksis inden for de nævnte ministeriers områder. Pkt. 3.6 indeholder på baggrund heraf Justitsministeriets generelle vurdering af retssikkerhedslovens anvendelse i praksis.

3.2. Beskæftigelsesministeriet

3.2.1. Inden for Beskæftigelsesministeriets område udføres kontrolbesøg mv., der er omfattet af retssikkerhedsloven, af Arbejdstilsynet og Arbejdsdirektoratet. De oplysninger, som Justitsministeriet har modtaget fra Beskæftigelsesministeriet, kan sammenfattes således:

Myndighed	Måned	Uvarslede kontrolbesøg	Varslede kontrolbesøg	Antal kontrolbesøg i alt	Politianmeldelser i 2007
Arbejdstilsynet	November 2007	5019 ¹	1047 ²	6066	616
Arbejdsdirektoratet	November 2007	41	0	41	0
Beskæftigelsesministeriet i alt	November 2007	5060	1047	6107	616

3.2.2. *Arbejdstilsynet* har oplyst, at de uvarslede tilsynsbesøg er foretaget efter retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1, hvorefter forudgående underretning om en beslutning om iværksættelse af et tvangsindgreb kan undlades, hvis øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ellers ville forspildes. Arbejdstilsynet har endvidere oplyst, at det ikke kan udelukkes, at der sker anvendelse af undtagelsesbestemmelsen i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 4 – om undladelse af forudgående underretning, hvis øjeblikkelig gennemførelse af tvangsindgrebet efter forholdets særlige karakter er påkrævet – i tilfælde, hvor der er behov for at standse en bestemt arbejdsproces.

Arbejdstilsynet har herudover oplyst, at det fortsat ikke er tilsynets erfaring, at virksomhederne har indsigelser eller indvendinger mod, at Arbejdstilsynet udfører sin tilsynsvirksomhed. Det gælder både i forhold til varslede og uvarslede tilsynsbesøg.

Arbejdstilsynet har desuden oplyst, at i ingen af de politianmeldelser, som er foretaget i 2007, er der i forhold til retssikkerhedsloven opstået spørgsmål om gennemførelse af tvangs-

¹ Ved uvarslede kontrolbesøg forstås i arbejdsmiljøloven screening, der foretages uanmeldt, samt detailsyn og opfølgningstilsyn, der som hovedregel foretages uanmeldt.

² Ved varslede kontrolbesøg er medregnet leverandørtilsyn og tilpasset tilsyn.

indgreb eller opstået spørgsmål om anvendelse af en pligt til at meddele oplysninger til den offentlige forvaltning.

Det er Arbejdstilsynets erfaring, at anvendelsen af retssikkerhedslovens regler i 2007 i øvrigt ikke har givet anledning til problemer i praksis ved gennemførelse af kontrolbesøg i virksomhederne eller i forbindelse med politianmeldelser.

3.2.3. Samtlige kontrolbesøg mv., som *Arbejdsdirektoratet* udførte i november 2007, var uvarslede efter undtagelsesbestemmelsen i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1, hvorefter forudgående underretning om en beslutning om iværksættelse af et tvangsindgreb kan undlades, hvis øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ellers ville forspildes.

Arbejdsdirektoratet har oplyst, at direktoratets uvarslede kontrolbesøg ikke har givet anledning til nævneværdige indvendinger, hverken fra virksomhederne eller de ansatte. Kontrolbesøgene forsøges gennemført, så de er til mindst mulig gene for virksomhedernes drift.

Arbejdsdirektoratet har endvidere oplyst, at arbejdsgiverne eller arbejdsgivernes repræsentant samt de ansatte ved samtlige kontrolbesøg orienteres om deres pligt til at medvirke ved eftersynet og omfanget af deres oplysningspligt efter arbejdsløshedsforsikringslovens §§ 91 og 91 a. Arbejdsdirektoratet har endelig oplyst, at den praktiske anvendelse af retssikkerhedslovens regler ikke har givet anledning til problemer.

3.3. Miljøministeriet

3.3.1. Inden for Miljøministeriets område udføres kontrolbesøg mv., der er omfattet af retssikkerhedsloven, af kommuner, regioner, Miljøstyrelsen, By- og Landskabsstyrelsen eller af Skov- og Naturstyrelsen.³ De oplysninger, som Justitsministeriet har modtaget fra Miljøministeriet, kan sammenfattes således:

³ En række statslige myndigheder (SKAT, Forsvarsministeriet, Søfartsstyrelsen og Plantedirektoratet) fører tilsyn med visse af Miljøministeriets regler. Tilsyn udført af disse myndigheder er ikke medtaget, medmindre Miljøministeriet har foretaget politianmeldelser på baggrund af disse tilsyn. Politianmeldelser foretaget på baggrund af oplysninger fra andre myndigheder, som disse har fået i forbindelse med tilsyn efter anden lovgivning, er ikke medtaget.

Myndighed	Måned	Uvarslede kontrolbesøg	Varslede kontrolbesøg	Antal kontrolbesøg i alt	Politianmeldelser i 2007
Kommuner og regioner ⁴	November 2007	210	1129	1339	48 ⁵
Miljøstyrelsen, By- og Landskabsstyrelsen samt Skov- og Naturstyrelsen	November 2007 ⁶	35	5	40	45 ⁷
I alt inden for Miljøministeriets område		245	1134	1379	93

3.3.2. *Kommunerne* har indberettet, at alle undtagelsesbestemmelserne i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, har været anvendt. De oftest anvendte undtagelsesbestemmelser har været § 5, stk. 4, nr. 1 og 2, hvorefter forudgående underretning om en beslutning om iværksættelse af et tvangsindgreb kan undlades, hvis øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ellers ville forspildes (nr. 1), eller hvis hensynet til parten selv taler for det, eller partens rettigheder findes at burde vige for afgørende hensyn til andre private eller offentlige interesser (nr. 2).

Kommunerne har oplyst, at der kun har været få indsigelser vedrørende de varslede kontrolbesøg mv., som stort set alle har vedrørt tidspunktet for gennemførelse af kontrolbesøget, og hvor der er blevet anmodet om ændring af tidspunktet.

Efter det oplyste har de uvarslede kontrolbesøg mv. ikke givet anledning til indvendinger fra de pågældende virksomheder mv.

Kommunerne har fremsat en række bemærkninger om retssikkerhedslovens anvendelse i praksis, som kan sammenfattes således:

Reglerne om varsling virker ifølge kommunerne afstandsskabende i forholdet mellem virksomhed og myndighed. Efter bestemmelsen i retssikkerhedslovens § 5, stk. 2, skal en part

⁴ 50 kommuner og 1 region har bidraget til redegørelsen.

⁵ Det bemærkes, at Miljøministeriet har oplyst, at ministeriet i forbindelse med kommunernes årlige indberetning om deres tilsynsaktivitet har fået oplyst, at det samlede antal politianmeldelser i 2007 for overtrædelse af miljøbeskyttelsesloven og visse andre love er 93.

⁶ For så vidt angår Miljøstyrelsens inspektioner på kemikalieområdet er oktober 2007 valgt, da denne måned viser et mere repræsentativt billede.

⁷ Miljøministeriet har oplyst, at hovedparten af de tilfælde, hvor der er foretaget politianmeldelse, vedrører overtrædelse af reglerne om pant på emballage til øl og læskedrikke, hvor anmeldelserne foretages af Miljøstyrelsen på baggrund af SKAT's tilsyn med, at reglerne overholdes.

skriftligt underrettes senest 14 dage, inden tvangsindgrebet gennemføres. Denne frist er ofte uhensigtsmæssig for mindre virksomheder, der ønsker at have fleksibilitet til at kunne tage nye kunder og opgaver ind, og betyder i praksis en række ændringer eller aflysninger. Virksomhederne har ifølge kommunerne oplyst, at man ville foretrække, at tidspunktet for et tilsyn blev aftalt via telefonen på et tidspunkt, der ligger nærmere tilsynsbesøget end de foreskrevne 14 dage.

En enkelt kommune anfører, at kravet om en årlig evaluering af retssikkerhedsloven bør revurderes, da ressourcerne til indsamling og formidling af dokumentation hos de mange involverede ville kunne anvendes langt mere hensigtsmæssigt til løsning af andre opgaver.

3.3.3. De uvarslede besøg, som er udført af *Miljøstyrelsen, By- og Landskabsstyrelsen samt Skov- og Naturstyrelsen*, er alle sket efter retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1, hvorefter forudgående underretning om en beslutning om iværksættelse af et tvangsindgreb kan undlades, hvis øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ellers ville forspildes.

Der har ikke været fremsat indsigelse vedrørende et varslet kontrolbesøg, og der har heller ikke været fremført indvendinger i anledning af uvarslede kontrolbesøg mv.

Miljøministeriet har oplyst, at retssikkerhedslovens regler ikke har givet anledning til specielle problemer. Varslingerne har tjent som en hensigtsmæssig foranstaltning, som såvel myndighederne som virksomhederne har brugt til forberedelse af tilsynet, herunder til at finde nødvendige data og dokumentation frem.

3.4. Skatteministeriet

3.4.1. Inden for Skatteministeriets område udføres kontrolbesøg mv., der er omfattet af retssikkerhedsloven, af SKAT. De oplysninger, som Justitsministeriet har modtaget fra Skatteministeriet, kan sammenfattes således:

Myndighed	Måned	Uvarslede kontrolbesøg	Varslede kontrolbesøg	Antal kontrolbesøg i alt	Politianmeldelser i 2007
SKAT	September 2007	Ikke oplyst	Ikke oplyst	2071	Ikke oplyst
Skatteministeriet i alt	September 2007	Ikke oplyst	Ikke oplyst	2071	Ikke oplyst

3.4.2. Skatteministeriet har oplyst, at der ikke er registreret særskilte tal for varslede og uvarslede tvangsindgreb. Hovedreglen er, at tvangsindgreb varsles, medmindre øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1. Det sidstnævnte kan f.eks. være tilfældet ved arbejdsgiverkontrol efter kildeskattelovens § 86, stk. 2 og 5, hvor formålet med tvangsind-

grebet kan være at undersøge, om en virksomhed beskæftiger personer, som ikke er indberettet til SKAT (f.eks. sort eller illegal arbejdskraft). Disse uvarslede tvangsindgreb foretages ofte i samarbejde med Arbejdsdirektoratet, der kontrollerer, om en virksomhed uretmæssigt beskæftiger personer på dagpenge.

Endvidere har Skatteministeriet oplyst, at tvangsindgreb ved udbetalingskontrol af såkaldt negativ moms sker uden varsel efter retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 2 (undladelse af varsling af hensyn til parten selv eller partens rettigheder findes at burde vige for afgørende hensyn til andre private eller offentlige interesser). Det skyldes, at den pågældende virksomhed har krav på udbetaling af negativ moms inden 3 uger fra tidspunktet for rettidig angivelse, og at SKAT efter udbetalingsfristens udløb skal forrente det angivne beløb. Derfor taler både hensynet til virksomhedernes interesse i hurtigst muligt at få udbetalt det beløb, de har krav på, og hensynet til det offentliges interesse i inden udbetalingsfristens udløb at konstatere, om betingelserne for udbetaling er til stede, for, at sagsbehandlingen ikke forsinkes ved, at der fastsættes et varsel for udbetalingskontrollen.

Skatteministeriet har herudover oplyst, at visse tvangsindgreb, der sker på baggrund af EU-regler, foretages uvarslet efter retssikkerhedsloven § 5, stk. 4, nr. 3, hvorefter forudgående underretning kan undlades, hvis det er nødvendigt af hensyn til rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til EU.

Efter det oplyste er der ikke foretaget registreringer af indsigelser mod varslede tvangsindgreb eller disses karakter, ligesom der ikke er registreret indvendinger mod uvarslede tvangsindgreb eller disses karakter. Generelt har indsigelser mod varslede tvangsindgreb været af praktisk karakter, som f.eks. tidspunktet eller datoen for tvangsindgrebet.

For så vidt angår bestemmelserne i retssikkerhedslovens § 9 (forholdet til strafferetsplejen ved gennemførelsen af tvangsindgreb) og § 10 (retten til ikke at inkriminere sig selv mv.) har Skatteministeriet oplyst, at disse bestemmelser ikke ses at have givet anledning til problemer eller klager. Der er ikke foretaget registrering af, om et tvangsindgreb giver anledning til politianmeldelse inden for Skatteministeriets område, ligesom der ikke sker særskilt registrering af pålæg om oplysningspligt.

Skatteministeriet har endelig oplyst, at den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven ikke giver anledning til problemer eller klager i nævneværdig grad.

3.5. Fødevarerministeriet

3.5.1. Inden for Fødevarerministeriets område udføres kontrolbesøg mv., der er omfattet af retssikkerhedsloven, af Direktoratet for FødevarerErhverv, Plantedirektoratet, Fiskeridirektoratet, Fødevarerstyrelsen og Jordbrugskommissionerne. De oplysninger, som Justitsministeriet har modtaget fra Fødevarerministeriet, kan sammenfattes således:

Myndighed	Måned	Uvarslede kontrolbesøg	Varslede kontrolbesøg	Antal kontrolbesøg i alt	Politianmeldelser i 2007
Direktoratet for FødevarerErhverv	Oktober 2007	0	5	5	0
Plantedirektoratet	September 2007	1724	408	2132	32 ⁸
Fiskeridirektoratet	September 2007	519	0	519	489 ⁹
Fødevarestyrelsen ¹⁰	Oktober 2007	9578	344	9922	491
Jordbrugskommissionerne	Oktober 2007	1	0	1	0
Fødevarerministeriet I alt		11.822	757	12.579	1012

3.5.2. De uvarslede kontrolbesøg er foretaget efter retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1, hvorefter øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives, og lovens § 5, stk. 4, nr. 3, der giver adgang til at undlade forudgående underretning, hvis det er nødvendigt af hensyn til rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til EU.

Fødevarerministeriet har ikke modtaget indsigelser eller klager over varslede kontrolbesøg mv. Det er i den forbindelse oplyst (af Plantedirektoratet), at der i nogle tilfælde, hvor det varslede tidspunkt ikke har været passende, er fundet et nyt tidspunkt for gennemførelsen af kontrolbesøget.

Fødevarerministeriet har oplyst, at ét uvarslet kontrolbesøg, som er udført af Plantedirektoratet, har givet anledning til indsigelser. Virksomhedens indsigelser vedrørte ikke selve kontrolbesøget, men den omstændighed, at kontrollen var gebyrbelagt. Efter information og vejledning om kontrollens formål mv. blev sagen afsluttet.

Fødevarerministeriet har i øvrigt bl.a. oplyst følgende:

På Plantedirektoratets område er det vurderingen, at kontroltilrettelæggelsen er blevet mindre fleksibel og mere ressourcekrævende med indførelsen af retssikkerhedsloven.

⁸ I den seneste retssikkerhedsredegørelse har Justitsministeriet ved en fejl anført, at antallet af politianmeldelser fra Plantedirektoratet i 2006 var 1. Det korrekte antal er 256. Fødevarerministeriet har anført, at det forhold, at der i 2007 er sket politianmeldelse i væsentligt færre sager, skyldes, at sagsbehandlingssystemet for ca. 50.000 gødningsregnskaber i 2006/2007 blev omlagt fra en IT-plattform til en anden, hvilket har betydet, at rykkerprocedurer er blevet forsinkede, og at visse sager, som under normale omstændigheder var blevet politianmeldt i 2007, først er blevet anmeldt i 2008.

⁹ I den seneste retssikkerhedsredegørelse har Justitsministeriet ved en fejl anført at antallet af politianmeldelser fra Fiskeridirektoratet i 2006 var 175. Det korrekte antal er 439.

¹⁰ Fødevarestyrelsen henhørte indtil november 2007 under Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender.

På Fiskeridirektoratets område informeres der ikke længere rutinemæssigt om reglerne i retssikkerhedsloven, medmindre der er tale om kontrol af fiskere, der ikke fuldt ud er bekendt med rutinerne omkring kontrolforretningerne.

For så vidt angår Fødevarestyrelsens kontrolvirksomhed er det oplyst, at flere virksomheder finder det irriterende og mærkværdigt, at de modtager information om retssikkerhedsloven flere gange årligt.

3.6. Justitsministeriets generelle vurdering af retssikkerhedslovens anvendelse i praksis

3.6.1. De ministerier, som Justitsministeriet har anmodet om oplysninger om praktiske erfaringer med retssikkerhedsloven, foretager tilsammen et meget betydeligt antal tvangsindgreb, der er omfattet af loven.

Der er ikke i de høringssvar, som Justitsministeriet har modtaget, rejst væsentlige spørgsmål i forhold til den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven. Ud af det samlede talmateriale er det kun sket i ganske få tilfælde, at virksomheder har fremsat indsigelse i forhold til såvel varslede som uvarslede kontrolbesøg. De varslede kontrolbesøg kan dog af og til give anledning til, at der anmodes om, at tidspunktet for gennemførelsen af kontrolbesøget flyttes.

Som det fremgår af pkt. 3.2-3.5 ovenfor, har nogle myndigheder, virksomheder og borgere dog givet udtryk for en vis utilfredshed med varslingsreglen i retssikkerhedslovens § 5. Det er bl.a. anført, at reglerne opfattes som ufleksible og afstandsskabende i forholdet mellem myndighed og virksomhed, og at reglerne giver anledning til irritation hos nogle virksomheder.

Som det også blev anført i de tidligere afgivne årlige redegørelser på området, fandtes der før retssikkerhedsloven ikke generelle regler i lovgivningen om forudgående skriftlig varsling af kontrolbesøg mv. Formålet med varslingsreglerne er på den baggrund at tilgodese de berørte borgeres og virksomheders retssikkerhed på samme måde som forvaltningslovens regler om partshøring, således at de pågældende – medmindre f.eks. øjemedet ellers ville blive forspildt – kan være forberedt på et kommende kontrolbesøg og have lejlighed til at fremkomme med eventuelle indsigelser.

Som det også er anført i de tidligere redegørelser, bygger retssikkerhedsloven således bl.a. på det synspunkt, at virksomhederne og borgerne kan have et retssikkerhedsmæssigt behov for på forhånd at blive orienteret om, at en forvaltningsmyndighed påtænker at foretage et tvangsindgreb, sådan at virksomhederne og borgerne har mulighed for at komme med indsigelser herimod og få vurderet sådanne indsigelser. Det er naturligvis uheldigt, hvis nogle virksomheder og borgere opfatter varslingsreglerne som besværlige eller bureaukratiske,

men det er fortsat Justitsministeriets vurdering, at almindelige hensyn til virksomhedernes og borgernes retssikkerhed taler for en ordning af den nævnte karakter.

3.6.2. Som det fremgår af gennemgangen af anvendelsen af retssikkerhedsloven inden for Miljøministeriets område, har kommunerne anført, at varslingsfristen på 14 dage er uhen-sigtsmæssig for mindre virksomheder, der har behov for fleksibilitet til at kunne tage nye kunder og opgaver ind, og at virksomhederne derfor ville foretrække, at telefonisk aftale om tilsynsbesøget (med kortere frist end 14 dage) kunne erstatte en varslingskrivelse.

Det bemærkes hertil, at bestemmelsen i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 2, hvorefter bestemmelserne i § 5, stk. 1-3, kan fraviges helt eller delvist, bl.a. hvis hensynet til parten selv taler for det, indebærer, at en myndighed i forbindelse med en forudgående underret-ning kan se bort fra 14-dages fristen, såfremt virksomheden samtykker i, at der gives under- retning med en kortere frist, eller virksomheden selv anmoder om, at der straks gennemføres et kontrolbesøg mv. Det bemærkes endvidere, at skriftlighedskravet i § 5, stk. 2, ikke er til hinder for, at underretning efter omstændighederne kan ske f.eks. ved at sende en e-mail til den pågældende virksomhed (hvis der i øvrigt er hjemmel til at anvende denne kommunika- tionsform i det enkelte tilfælde).

3.6.3. For så vidt angår det forholdsvis store antal uvarslede kontrolbesøg, som navnlig gen- nemføres inden for fødevarerområdet, kan Justitsministeriet henholde sig til det, som er an- ført herom i de tidligere retssikkerhedsredegørelser. Her anføres bl.a., at

”Som nærmere redegjort for [...] ovenfor kan forudgående underretning bl.a. undlades, hvis øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ellers ville forspildes, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1.

Om anvendelsesområdet for denne undtagelsesbestemmelse fremgår det af lovforslagets bemærkninger og justitsministerens besvarelse af spørgsmål 10 og 11 af 9. januar 2004 fra Folketingets Retsudvalg (L 96 - bilag 24), at den ikke kun finder anvendelse, hvis det ud fra de konkrete omstændigheder skønnes, at formålet med et kontrolbesøg ellers ville være forspildt. Bestemmelsen finder således også anvendelse i tilfælde, hvor det generelt må antages, at øjemedet med kontrollen ville blive forspildt, hvis den pågæl- dende borger eller virksomhed var ”advaret” forinden. Hermed sigtes der bl.a. til tilfælde, hvor et kon- trolbesøg mv. efter sin generelle karakter vil gå ud på at kontrollere et ”øjebliksbillede”, f.eks. hygiejne- tilstanden i en restaurant eller i en fødevarer virksomhed.

Særligt med hensyn til fødevarerområdet bemærkes, at det under behandlingen af lovforslag nr. L 96 blev forudsat, at der også efter gennemførelsen af loven vil kunne foretages et stort antal uvarslede kontrolbe- søg mv. Fødevarerministeriet oplyste i den forbindelse, at ca. 18 pct. af de kontrolbesøg, som Fødevarer- ministeriet årligt udfører, var anmeldt forinden, og at ca. 82 pct. ikke var anmeldt. Det blev tilkendegivet, at Fødevarerministeriet efter gennemførelsen af retssikkerhedsloven grundlæggende ville have samme mu- ligheder for at udøve kontrol som hidtil,¹¹ og det blev under behandlingen af lovforslaget oplyst, at der ik- ke kunne forventes at blive tale om nogen nævneværdig stigning i antallet af forhånds anmeldte tilsyn.¹² Der kan i den forbindelse også henvises til, at kontrolbesøgene på fødevarerområdet som følge af de gæl- dende EU-regler som altovervejende hovedregel skal foretages uanmeldt. Som nævnt giver retssikker-

¹¹ Der kan i det hele henvises til Fødevarerministeriets besvarelse af spørgsmål 8 af 11. december 2003 fra Folketingets Retsudvalg (L 96 - bilag 16).

¹² Der kan henvises til Justitsministeriets besvarelse af spørgsmål 12 af 21. januar 2004 fra Folketingets Retsudvalg (L 96 – bilag 37) og Fødevarerministeriets besvarelse af spørgsmål 44 af 30. januar 2004 fra Folketingets Retsudvalg (L 96 – bilag 47).

hedslovens § 5, stk. 4, nr. 3, hjemmel til at undlade forudgående underretning, hvis det er nødvendigt af hensyn til rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til EU.”

På den baggrund giver det forholdsvis store antal uvarslede kontrolbesøg ikke Justitsministeriet anledning til bemærkninger.

3.6.4. Det oplyste om antallet af politianmeldelser, der er foretaget af de forespurgte myndigheder, som foretager tvangsindgreb omfattet af retssikkerhedsloven, giver ikke Justitsministeriet anledning til bemærkninger.

3.6.5. Det bemærkes, at der endnu ikke foreligger oplysninger om myndighedernes erfaringer efter, at retssikkerhedsloven den 1. januar 2008 er udvidet til også at gælde i de tilfælde, hvor der stilles krav om forudgående retskendelse, hvilket bl.a. er tilfældet inden for konkurrenceområdet.¹³

3.6.6. Det er på baggrund af de foreliggende oplysninger samlet set Justitsministeriets opfattelse, at der ikke er grundlag for at antage, at retssikkerhedsloven generelt har givet anledning til problemer i den periode, som ministeriernes høringssvar angår.

4. Oversigt over bestemmelser vedtaget efter 1. januar 2008¹⁴ med hjemmel til at gennemføre tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven

4.1. Generelt

Med udgangspunkt i princippet i grundlovens § 72 om boligens ukrænkelighed tilstræber Justitsministeriet i forbindelse med den lovtekniske gennemgang af andre ministeriers lovforslag, at der ikke unødigt medtages bestemmelser, der gør det muligt for offentlige myndigheder at skaffe sig adgang til privat ejendom.

I den forbindelse kan der henvises til Justitsministeriets vejledning om lov kvalitet fra 2005, side 39, hvor det bl.a. er anført, at det i hvert enkelt tilfælde nøje må overvejes, om det overhovedet er nødvendigt – med eller uden retskendelse – at tillægge offentlige myndigheder adgang til privat ejendom, herunder om andre og mindre indgribende kontrolforanstaltninger kan anses for tilstrækkelige. Endvidere er det anført, at hvis der er behov for en sådan adgang, bør omfanget heraf begrænses mest muligt, f.eks. ved at der alene gives adgang til forretningslokaler, mens private boliger holdes udenfor. Endelig fremgår det af vejledningen og § 11 i Statsministeriets cirkulære nr. 159 af 16. september 1998, at der i bemærkningerne

¹³ Det skyldes, at der til brug for denne redegørelse er sket indberetninger for 2007, jf. bilag 2. Den kommende retssikkerhedsredegørelse, der forventes afgivet i begyndelsen af 2010, vil imidlertid indeholde de anførte oplysninger. Justitsministeriet vil med henblik herpå yderligere indhente oplysninger fra Økonomi- og Erhvervsministeriet, der bl.a. administrerer konkurrenceområdet.

¹⁴ Der er vedtaget bestemmelser i lovgivningen, der er vedtaget i perioden 1. januar 2008 til 31. december 2008.

til en sådan bestemmelse bør gives en begrundelse for, hvorfor bestemmelsen er nødvendig, ligesom der bør gives en udførlig angivelse af bestemmelsens anvendelsesområde.

Justitsministeriet har anmodet samtlige ministerier om at oplyse, hvorvidt der efter den 1. januar 2008 og indtil 1. januar 2009 er gennemført lovgivning vedrørende forvaltningens adgang til at foretage tvangsindgreb omfattet af loven. Gennemgangen i pkt. 4.2-4.4 nedenfor bygger navnlig på de oplysninger, som Justitsministeriet i forlængelse heraf har modtaget fra ministerierne.

4.2. Bestemmelser, der viderefører hidtidige tilsvarende bestemmelser

Der er i den nævnte periode vedtaget én bestemmelse, som giver forvaltningsmyndigheden adgang til at gennemføre tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven, og som i det væsentlige har karakter af en videreførelse af hidtidige bestemmelser.

Det drejer sig om § 31 B i lov nr. 514 af 17. juni 2008 om ændring af byggeloven, som indebærer, at Erhvervs- og Byggestyrelsen har overtaget kontrollen med byggevarer, byggepladser og lokaliteter, producenter, forhandlere, importører og øvrige omsætningsled, som opbevarer byggevarer, fra kommunalbestyrelserne, som har haft vanskeligt ved at løfte kontrolopgaven. Med bestemmelsen er Erhvervs- og Byggestyrelsen i det væsentlige givet samme kontrolmuligheder (som kommunalbestyrelserne tidligere havde).

4.3. Bestemmelser, der udvider anvendelsesområde for gældende bestemmelser

Der er i 2008 ikke vedtaget bestemmelser, der har til formål at udvide anvendelsesområdet for en allerede gældende bestemmelse, der giver forvaltningsmyndigheden adgang til kontrolbesøg mv.

4.4. Nye hjemler, der giver offentlige myndigheder adgang til at foretage tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven

Siden 1. januar 2008 er der vedtaget fire bestemmelser, der giver offentlige myndigheder adgang til at foretage kontrolbesøg mv., som er omfattet af retssikkerhedsloven, og som der ikke hidtil har været adgang til at foretage.

Det drejer sig for det første om § 10, stk. 5, i lov nr. 308 af 30. april 2008 om miljøvenligt design af energiforbrugende produkter, hvorefter klima- og energiministeren, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse har adgang til lokaler, der benyttes af en virksomhed som nævnt i bestemmelsens stk. 2 og 3 med henblik på at kunne udtage energiforbrugende produkter til måling og kontrol af, at disse er i overensstemmelse med krav i regler fastsat i medfør af loven eller en gennemførelsesforanstaltning. Bestemmelsen finder ikke anvendelse på bygninger eller dele af bygninger, der udelukkende anvendes til privat beboelse.

Det drejer sig for det andet om § 39 i revisorloven (lov nr. 468 af 17. juni 2008), hvorefter Erhvervs- og Selskabsstyrelsen til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse har adgang til en revisionsvirksomhed og til virksomhedens fortegnelser, papirer mv., herunder også materiale, der opbevares elektronisk, for at tilvejebringe oplysninger, der er nødvendige til brug for en undersøgelse efter lovens § 37, jf. dog retssikkerhedslovens § 9. Bestemmelsen, der er udformet som et led i gennemførelsen af et EU-direktiv, finder ikke anvendelse på bygninger eller dele af bygninger, der udelukkende anvendes til privat beboelse.

Hertil kommer § 34 i miljøskadeloven (lov nr. 466 af 17. juni 2008). Efter denne bestemmelse har miljøministeren eller den, der er bemyndiget hertil af denne, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse adgang til offentlige og private ejendomme, lokaliteter og transportmidler for at

føre tilsyn eller varetage andre opgaver efter denne lov eller regler udstedt i medfør af denne lov. Ministeren har herunder adgang til at fotografere, kopiere eller medtage dokumenter og andre genstande uden vederlag.

Det kan i den forbindelse nævnes, at miljøministeren efter § 35 i *miljøskadeloven* i tilfælde, hvor § 10 i retssikkerhedsloven finder anvendelse, kan udføre nødvendige undersøgelser for den ansvarliges regning til belysning af forhold, som den ansvarlige ellers er eller kunne være pålagt at afgive oplysninger om.

Endelig drejer det sig om § 5, stk. 1, i *lov om sikring af visse biologiske stoffer, fremføringsmidler og relateret materiale (lov nr. 474 af 17. juni 2008)*, hvorefter ministeren for sundhed og forebyggelse eller den, ministeren bemyndiger hertil, til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse har adgang til offentlig og privat ejendom, lokaliteter, fortegnelser, papirer mv., herunder også materiale, der opbevares i elektronisk form, for at tilvejebringe oplysninger, der er nødvendige til brug for løsningen af opgaver i henhold til denne lov og regler fastsat i medfør af loven. Adgangen omfatter ikke bygninger eller dele af bygninger, der udelukkende anvendes til privat beboelse, jf. § 5, stk. 2. Af det pågældende lovforslags bemærkninger (L 69, folketingsåret 2007-08, 2. samling) fremgår det bl.a., at bestemmelsen har baggrund i den farlige karakter af de biologiske stoffer mv., der er omfattet af lovforslaget. Det fremgår ligeledes af bemærkningerne, at udgangspunktet for kontrol vil være underretning af den berørte borger eller virksomhed forud for kontrollen, men at der kan være behov for at kontrollere, at sikkerheden omkring opbevaring mv. af et givet stof er i orden i forbindelse med et uanmeldt besøg. Det fremgår videre, at dette kun forventes undtagelsesvist at være tilfældet.

5. Sammenfatning

Som det fremgår af pkt. 3 ovenfor, er det på baggrund af de foreliggende oplysninger samlet set Justitsministeriets opfattelse, at der ikke er grundlag for at antage, at retssikkerhedsloven generelt har givet anledning til væsentlige problemer i praksis i 2007. Det gælder både i forhold til de virksomheder mv., hvor der udføres kontrolbesøg, og i forhold til forvaltningsmyndighedernes tilrettelæggelse og udførelse af kontrolbesøg mv.

Som det fremgår af pkt. 4 ovenfor, er der i 2008 vedtaget fem bestemmelser, der giver forvaltningsmyndigheder adgang til at gennemføre tvangsindgreb, som er omfattet af retssikkerhedsloven. En af disse bestemmelser viderefører i det væsentlige en hidtidig bestemmelse. Ingen af bestemmelserne har haft til formål at udvide anvendelsesområdet for en gældende bestemmelse, hvorefter forvaltningsmyndigheder har adgang til gennemføre tvangsindgreb, som er omfattet af retssikkerhedsloven. Endelig er der i 2008 vedtaget fire bestemmelser, som giver offentlige myndigheder en egentlig ny adgang til at foretage kontrolbesøg, der er omfattet af retssikkerhedsloven.

I forlængelse af det, der er anført under pkt. 4.1. ovenfor, vil Justitsministeriet fortsat med udgangspunkt i princippet i grundlovens § 72 om boligens ukrænkelighed i forbindelse med den lovtekniske gennemgang af andre ministeriers lovforslag tilstræbe, at der ikke unødigt medtages bestemmelser, der gør det muligt for offentlige myndigheder at skaffe sig adgang til privat ejendom.

Lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:
Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

Kapitel 1

Lovens anvendelsesområde

§ 1. Lovens kapitel 2 og 3 finder anvendelse ved tvangsindgreb, som foretages af den offentlige forvaltning uden for strafferetsplejen, og som består i

- 1) husundersøgelse eller
- 2) undersøgelse eller beslaglæggelse af breve og andre papirer.

Stk. 2. Lovens kapitel 3 finder også anvendelse ved tvangsindgreb, som foretages af den offentlige forvaltning uden for strafferetsplejen, og som består i

- 1) undersøgelse af andre lokaliteter,
- 2) undersøgelse eller beslaglæggelse af andre genstande,
- 3) brud på meddelelshemmeligheden eller
- 4) eftersyn eller anden undersøgelse af personer.

Stk. 3. Lovens kapitel 4 finder anvendelse i tilfælde, hvor der i lovgivningen m.v. er fastsat pligt til at meddele oplysninger til den offentlige forvaltning.

Stk. 4. Vedkommende minister kan efter forhandling med justitsministeren fastsætte regler om, at loven helt eller delvis skal gælde for nærmere angivne selskaber, institutioner, foreninger m.v., som ikke kan henregnes til den offentlige forvaltning, i det omfang de pågældende ved eller i henhold til lov har fået tillagt beføjelser til at anvende tvangsindgreb eller oplysningspligter som nævnt i stk. 1-3.

Kapitel 2

Gennemførelse af tvangsindgreb

Proportionalitetsprincippet

§ 2. Tvangsindgreb må kun anvendes, hvis mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige, og hvis indgrebet står i rimeligt forhold til formålet med indgrebet.

Fremgangsmåden

§ 3. Ved beslutninger om iværksættelse af tvangsindgreb finder forvaltningslovens §§ 3-10, 12-18 og 22-26 anvendelse.

§ 4. I sager om iværksættelse af tvangsindgreb skal en myndighed, som mundtligt modtager oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder af betydning for beslutningen om iværksættelse af tvangsindgreb, eller som på anden måde er bekendt med sådanne oplysninger, gøre

notat om indholdet af oplysningerne. Det gælder dog ikke, såfremt oplysningerne i øvrigt fremgår af sagens dokumenter.

§ 5. Forud for gennemførelsen af en beslutning om iværksættelse af et tvangsindgreb skal parten underrettes om beslutningen.

Stk. 2. Underretningen skal ske skriftligt senest 14 dage, inden tvangsindgrebet gennemføres, og skal indeholde oplysninger om

- 1) tid og sted for indgrebet,
- 2) retten til at lade sig repræsentere eller bistå af andre efter forvaltningslovens § 8,
- 3) hovedformålet med indgrebet og
- 4) det faktiske og retlige grundlag for indgrebet, jf. forvaltningslovens § 24.

Stk. 3. Parten kan inden for en af myndigheden fastsat frist fremsætte indsigelse mod den truffe beslutning. Fastholdes beslutningen, skal dette begrundes skriftligt over for parten, jf. forvaltningslovens § 24. Meddelelsen om fastholdelse af beslutningen skal gives inden eller senest samtidig med gennemførelsen af tvangsindgrebet.

Stk. 4. Reglerne i stk. 1-3 kan fraviges helt eller delvis, hvis

- 1) øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives,
- 2) hensynet til parten selv taler for det eller partens rettigheder findes at burde vige for afgørende hensyn til andre private eller offentlige interesser,
- 3) det er nødvendigt af hensyn til rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til EU,
- 4) øjeblikkelig gennemførelse af tvangsindgrebet efter forholdets særlige karakter er påkrævet eller
- 5) forudgående underretning viser sig umulig eller er uforholdsmæssig vanskelig.

Stk. 5. Hvis betingelserne efter stk. 4 for at undlade forudgående underretning er opfyldt for en ikke uvæsentlig del af et tvangsindgreb, kan myndigheden gennemføre det samlede tvangsindgreb uden forudgående underretning.

Stk. 6. Hvis en beslutning om iværksættelse af tvangsindgreb gennemføres uden forudgående underretning, jf. stk. 4 og 5, skal beslutningen samtidig med gennemførelsen af indgrebet meddeles parten skriftligt og indeholde de i stk. 2, nr. 1-4, nævnte oplysninger. Beslutningen skal endvidere indeholde en begrundelse for fravigelsen af stk. 1-3, jf. forvaltningslovens § 24.

Stk. 7. Beslutningen i stk. 6 kan meddeles mundtligt, hvis hensynet til parten selv eller afgørende hensyn til andre private eller offentlige interesser taler for, at et tvangsindgreb gennemføres, inden myndigheden har haft lejlighed til at udarbejde en skriftlig begrundelse. Den, der har fået beslutningen meddelt mundtligt, kan forlange efterfølgende at få beslutningen meddelt skriftligt. En begæring herom skal fremsættes over for myndigheden inden 14 dage efter, at tvangsindgrebet er gennemført. Myndigheden skal besvare begæringen snarest muligt. Er begæringen ikke besvaret inden 14 dage efter, at myndigheden har modtaget begæringen, skal myndigheden underrette parten om grunden hertil samt om, hvornår begæringen kan forventes besvaret.

§ 6. Tvangsindgreb, der foretages uden for myndighedernes embedssteder, må kun foretages mod forevisning af legitimation.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 kan undtagelsesvis helt eller delvis fraviges, hvis afgørende hensyn taler for det.

§ 7. Tvangsindgrebet skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader, herunder så vidt muligt uden at forårsage ødelæggelse eller beskadigelse, og uden at indgrebet på grund af tidspunktet for foretagelsen eller den måde, hvorunder det foretages, giver anledning til unødigt opsigt.

§ 8. Hvis myndigheden under gennemførelsen af et tvangsindgreb finder, at den, som indgrebet er rettet imod, har tilsidesat regler i lovgivningen m.v., skal myndigheden udfærdige rapport om udførelsen af indgrebet. Rapporten skal snarest muligt udleveres til vedkommende.

Stk. 2. I andre tilfælde end de i stk. 1 nævnte skal myndigheden udfærdige og udlevere en rapport om udførelsen af indgrebet, hvis en part fremsætter begæring om det. En begæring herom skal fremsættes over for myndigheden inden 14 dage efter, at tvangsindgrebet er gennemført. Myndigheden skal besvare begæringen snarest muligt. Er begæringen ikke besvaret inden 14 dage efter, at myndigheden har modtaget begæringen, skal myndigheden underrette parten om grunden hertil samt om, hvornår begæringen kan forventes besvaret.

Kapitel 3

Forholdet til strafferetsplejen ved gennemførelsen af tvangsindgreb

§ 9. Hvis en enkeltperson eller juridisk person med rimelig grund mistænkes for at have begået en strafbar lovovertrædelse, kan tvangsindgreb over for den mistænkte med henblik på at tilvejebringe oplysninger om det eller de forhold, som mistanken omfatter, alene gennemføres efter reglerne i retsplejeloven om strafferetsplejen.

Stk. 2. Reglen i stk. 1 gælder ikke, hvis tvangsindgrebet gennemføres med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf.

Stk. 3. Reglerne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse, hvis der i sagen rettes et tvangsindgreb mod andre end den mistænkte.

Stk. 4. Den mistænkte kan meddele samtykke til fravigelse af stk. 1 og 3. Samtykket skal være skriftligt og skal meddeles på et frivilligt, specifikt og informeret grundlag. Et samtykke kan til enhver tid tilbagekaldes. Meddeler den mistænkte samtykke til fravigelse af stk. 1 og 3, finder reglerne i §§ 2-8 tilsvarende anvendelse ved de i § 1, stk. 1, nævnte tvangsindgreb.

Kapitel 4

Retten til ikke at inkriminere sig selv m.v.

§ 10. Hvis der er konkret mistanke om, at en enkeltperson eller juridisk person har begået en lovovertrædelse, der kan medføre straf, gælder bestemmelser i lovgivningen m.v. om pligt til at meddele oplysninger til myndigheden ikke i forhold til den mistænkte, medmindre det kan udelukkes, at de oplysninger, som søges tilvejebragt, kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse.

Stk. 2. I forhold til andre end den mistænkte gælder bestemmelser i lovgivningen m.v. om pligt til at meddele oplysninger, i det omfang oplysningerne søges tilvejebragt til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf.

Stk. 3. En myndighed skal vejlede den mistænkte om, at vedkommende ikke har pligt til at meddele oplysninger, som kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse. Hvis den mistænkte meddeler samtykke til at afgive oplysninger, finder reglerne i § 9, stk. 4, 2. og 3. pkt., tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Den mistænkte kan meddele samtykke til anvendelse af en oplysningspligt over for andre med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for en straffesag mod den mistænkte. Reglerne i § 9, stk. 4, 2. og 3. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Kapitel 5

Ophævelse m.v. af visse kontrolbestemmelser i lovgivningen

§ 11. § 28 i lov nr. 319 af 14. maj 1997 om inkassovirksomhed, som ændret senest ved lov nr. 467 af 7. juni 2001, ophæves.

§ 12. I lov om anvendelse af Danmarks undergrund, jf. lovbekendtgørelse nr. 526 af 11. juni 2002, som ændret ved lov nr. 1230 af 27. december 2003, foretages følgende ændring:

1. § 27, *stk. 1*, affattes således:

»Tilsynsmyndighedens medarbejdere har, hvor der skønnes at være en nærliggende risiko for en u hensigtsmæssig anvendelse eller udnyttelse af undergrunden, uden retskendelse mod behørig legitimation adgang til alle dele af virksomheden.«

§ 13. I lov nr. 364 af 18. maj 1994 om produktsikkerhed, som ændret senest ved lov nr. 1170 af 19. december 2003, foretages følgende ændring:

1. § 22, *stk. 1, 2. pkt.*, affattes således:

»Kontrolmyndigheden har, hvor der er formodet risiko for, at et produkt kan indebære fare for forbrugernes sundhed og sikkerhed, uden retskendelse mod behørig legitimation adgang til fabrikations-, salgs- og lagerlokaler m.v. og transportmidler, som tilhører nogen, der omfattes af lovens §§ 4 og 5.«

§ 14. I lov om autorisation af elinstallatører, jf. lovbekendtgørelse nr. 989 af 8. december 2003, foretages følgende ændring:

1. § 14, *stk. 1*, affattes således:

»Sikkerhedsstyrelsen har efter forudgående underretning uden retskendelse og mod forevisning af behørig legitimation adgang til offentlig eller privat ejendom med henblik på at undersøge eller lade undersøge elinstallationsarbejder udført af en elinstallatør, hvis der er formodet risiko for, at elinstallationen indebærer livs- eller brandfare, eller med henblik på at undersøge eller lade undersøge, hvorvidt en virksomhed har etableret og opretholder et sikkerhedskvalitetsstyringssystem i overensstemmelse med kravene hertil.«

§ 15. I lov om elektriske stærkstrømsanlæg og elektrisk materiel, jf. lovbekendtgørelse nr. 990 af 8. december 2003, foretages følgende ændring:

1. § 24, *stk. 5-7*, ophæves.

§ 16. I lov om jagt og vildtforvaltning, jf. lovbekendtgørelse nr. 114 af 28. januar 1997, foretages følgende ændring:

1. I § 50 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2. Stk. 1* finder ikke anvendelse på bygninger eller dele af bygninger, der udelukkende anvendes til privat beboelse.«

§ 17. I lov om vandløb, jf. lovbekendtgørelse nr. 632 af 23. juni 2001, som ændret senest ved lov nr. 391 af 28. maj 2003, foretages følgende ændringer:

1. I § 61 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Stk. 1 finder ikke anvendelse på bygninger eller dele af bygninger, der udelukkende anvendes til privat beboelse.«

Stk. 2-4 bliver herefter stk. 3-5.

2. I § 72, stk. 1, ændres »§ 61, stk. 4« til: »§ 61, stk. 5«.

§ 18. I lov nr. 180 af 8. maj 1985 om okker, som ændret ved § 4 i lov nr. 466 af 7. juni 2001, foretages følgende ændring:

1. I § 10 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Stk. 1 finder ikke anvendelse på bygninger eller dele af bygninger, der udelukkende anvendes til privat beboelse.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

§ 19. I lov om råstoffer, jf. lovbekendtgørelse nr. 569 af 30. juni 1997, som ændret senest ved lov nr. 1055 af 17. december 2002, foretages følgende ændringer:

1. I § 32 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Stk. 1 finder ikke anvendelse på bygninger eller dele af bygninger, der udelukkende anvendes til privat beboelse. Stk. 1 finder tilsvarende ikke anvendelse på rum på skibe, som udelukkende anvendes til privat beboelse.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.

2. I § 44, stk. 1, nr. 4, ændres »§ 32, stk. 3« til: »§ 32, stk. 4«.

§ 20. I lov nr. 111 af 12. marts 1988 om beskyttelse af de ydre koge i Tøndermarsken, som ændret senest ved lov nr. 392 af 28. maj 2003, foretages følgende ændring:

1. I § 49 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Stk. 1 finder ikke anvendelse på bygninger eller dele af bygninger, der udelukkende anvendes til privat beboelse.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

§ 21. I lov om godtgørelse i forbindelse med indsamling af hermetisk forseglede nikkel-cadmium-akkumulatorer (lukkede nikkel-cadmium-batterier), jf. lovbekendtgørelse nr. 547 af 30. maj 2000, foretages følgende ændring:

1. I § 4 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Stk. 1 finder ikke anvendelse på bygninger eller dele af bygninger, der udelukkende anvendes til privat beboelse.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.

Kapitel 6

Ændring af visse bestemmelser om oplysningspligt

§ 22. I lov om arbejdsmiljø, jf. lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999, som ændret senest ved § 2 i lov nr. 191 af 24. marts 2004, foretages følgende ændringer:

1. I § 76 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Hvis der er konkret mistanke om, at en juridisk person har begået en lovovertrædelse, der kan medføre straf, gælder pligten for fysiske personer med tilknytning til den juridiske person til at meddele oplysninger efter stk. 1, i det omfang oplysningerne søges tilvejebragt til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf, jf. § 10, stk. 2, i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter.«

Stk. 2-4 bliver herefter stk. 3-5.

2. I § 76, stk. 2, der bliver stk. 3, ændres »stk. 3« til: »stk. 4«.

3. I § 76, stk. 3, der bliver stk. 4, ændres »Stk. 2« til: »Stk. 3«.

§ 23. I lov om sikkerhed til søs, jf. lovbekendtgørelse nr. 627 af 26. juli 2002, som ændret senest ved § 1 i lov nr. 1231 af 27. december 2003, foretages følgende ændring:

1. I § 19 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Hvis der er konkret mistanke om, at en juridisk person har begået en lovovertrædelse, der kan medføre straf, gælder pligten for såvel skibets fører og maskinchef som enhver, der handler på disses vegne, til at meddele oplysninger om ansattes sikkerhed og sundhed om bord, jf. stk. 1, i det omfang oplysningerne søges tilvejebragt til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf, jf. § 10, stk. 2, i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

Kapitel 7

Ikrafttræden m.v.

§ 24. Loven træder i kraft den 1. januar 2005.

§ 25. Loven gælder ikke for sager om færøske og grønlandske anliggender, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for sådanne sager med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger. Dette gælder dog kun for sager, der er eller har været under behandling af rigsmyndigheder.

§ 26. (Ophævet)

Givet på Christiansborg Slot, den 9. juni 2004

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

Margrethe R.

/Lene Espersen

Beskæftigelsesministeriet
Miljøministeriet
Skatteministeriet
Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Dato:
Kontor: Statsretskontoret
Sagsbeh: Birgitte Broberg
Sagsnr.: 2008-760-0119
Dok.: BBO40963

Den 4. juni 2004 vedtog Folketinget lov nr. 442 af 9. juni 2004 om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter (retssikkerhedsloven). Loven trådte i kraft den 1. januar 2005.

Det fremgår af lovens forarbejder, at Justitsministeriet efter lovens ikrafttræden årligt vil udarbejde en redegørelse om forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter uden for strafferetsplejen.

1. Denne redegørelse skal bl.a. indeholde en omtale af eventuel ny lovgivning, der vedrører den offentlige forvaltnings adgang til at foretage tvangsindgreb uden for strafferetsplejen.

Justitsministeriet afgav senest den 11. marts 2008 en redegørelse om forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter uden for strafferetsplejen. En kopi af redegørelsen vedlægges til orientering.

Det bemærkes, at retssikkerhedslovens anvendelsesområde ved lov nr. 525 af 6. juni 2007 blev udvidet til også at omfatte tvangsindgreb, som foretages efter indhentet retskendelse.

Med henblik på udarbejdelsen af den årlige retssikkerhedsredegørelse skal Justitsministeriet anmode ministeriet om at oplyse, hvorvidt der efter den 1. januar 2008 inden for ministeriets ressortområde er gennemført ny

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

lovgivning vedrørende forvaltningens adgang til at foretage tvangsindgreb uden for strafferetsplejen. Hvis dette måttet være tilfældet, skal Justitsministeriet endvidere anmode ministeriet om at oplyse, hvilke hensyn der ligger bag sådanne nye bestemmelser.

Justitsministeriet skal anmode om at modtage svar på ovennævnte spørgsmål senest **den 1. december 2008**.

2. Den ovennævnte redegørelse skal endvidere indeholde en omtale af praksis med hensyn til anvendelse af tvangsindgreb uden for strafferetsplejen i 2007. Til brug herfor skal Justitsministeriet anmode ministeriet om følgende oplysninger vedrørende de enkelte kontrolmyndigheder inden for ministeriet ressort:

- Antallet af foretagne kontrolbesøg mv., omfattet af reglerne i retssikkerhedslovens kapitel 2, jf. § 1, stk. 1, som blev foretaget i *én måned i 2007* (enten september, oktober eller november 2007). De enkelte myndigheder bedes vælge den måned, der giver det mest repræsentative billede af myndighedens kontrolvirksomhed.
- Hvor mange af disse kontrolbesøg, der var varslede, henholdsvis uvarslede.
- Hvilke undtagelsesbestemmelser i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, der blev anvendt, i de tilfælde, hvor kontrolbesøget mv. ikke var varslet.
- Hvor mange af de varslede kontrolbesøg mv., der gav anledning til indsigelser, samt indsigelsernes nærmere karakter.
- I hvilket omfang de uvarslede kontrolbesøg mv. gav anledning til indvendinger fra de pågældende virksomheder mv., samt indvendingernes nærmere karakter.
- Antallet af politianmeldelser i *hele 2007* i sager, hvor der er gennemført eller er opstået spørgsmål om gennemførelse af tvangsindgreb, som er omfattet af loven. Opgørelsen bedes tillige omfatte sager, hvor der er anvendt eller er opstået spørgsmål om anvendelse af en pligt til at meddele oplysninger til den offentlige forvaltning.

- Øvrige erfaringer med den praktiske anvendelse af lovens regler.

Justitsministeriet skal anmode om at modtage svar herpå senest **den 1. oktober 2008**.

Med venlig hilsen

Kristian Korfits Nielsen